

JEGYZŐKÖNYV

A MAGYAR TÖRTÉNELMI TÁRSULAT (MTT)

2009. ÉVI KÖZGYŰLÉSÉRŐL

Helye: ELTE BTK Kari Tanácsterem Budapest V. ker. Múzeum krt. 4.

Időpontja: 2009. június 27.

Jelenlévők: ld. I. sz. melléklet: jelenléti ív.

Orosz István akadémikus, a Magyar Történelmi Társulat elnöke üdvözölte a megjelenteket és megnyitotta az ülést. Előjáróban köszönetet mondott az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának, hogy lehetővé tette a Magyar Történelmi Társulat közgyűlésének megtartását. Kiemelte, hogy az ELTE BTK minden ellenszolgáltatás nélkül engedte át a Dékáni Tanácstermet az összejövetel megtartására.

Megemlékezett a Társulat elmúlt évben tartott rendezvényeiről. Felhívta a tagság figyelmét arra, hogy Kolozsváron 2009 októberében a Társulat első elnöke, Mikó Imre által 150 éve alapított Erdélyi Múzeum Egyesületet fogják ünnepelni. Ezen a megemlékezésen képviselteti magát a Társulat mellett az Akadémia II. osztálya is. 2009 novemberében Budapesten is megünneplik az Erdélyi Múzeum Egyesület megalakulásának 150. évfordulóját. Kérte a megjelentektől, hogy hagyják jóvá a közgyűlés napirendjét, amelyet a jelenlévők egyhangúan elfogadtak. A jegyzőkönyv hitelesítésére javasolta Nagy Mariann és Szentpéteri Józsefet. A közgyűlés elfogadta a nevezett személyeket.

A Társulat elnöke ezután felkérte Tringli Istvánt, az MTA Történettudományi Intézetének tudományos főmunkatársát, hogy tartsa meg *Szabadság a középkorban* című előadását. (A hanganyag letölthető a Magyar Történelmi Társulat honlapjáról.)

Orosz István elnök megköszönte Tringli István értékes előadását, és felkérte Pók Attilát, a Társulat főtitkárát, tartsa meg éves beszámolóját.

Pók Attila főtitkár: Az év során a társulat központja 12 budapesti előadást szervezett, 3 vidéki és 1 budapesti konferencia előkészítésében és lebonyolításában vett részt, 2 terjedelmes melléklettel bővítve jelentette meg a magyar történettudomány központi folyóiratát, a Századokat, valamint a Turul c. szakfolyóiratot. A Társulat regisztrált (és tagdíjat is fizető) tagjai számára biztosította az online hozzáférést a Századok teljes adatbázisához.

Folyamatosan karban tartotta honlapját (www.tortenelmitarsulat.hu), amelyen a rendezvények túlnyomó része megtalálható és hanganyaguk mp3 formában meghallgatható.

A Társulat hangsúlyt fektet a történész utánpótlás figyelésére és ösztönzésére. Ennek keretében különdíjat adományozott a 2009. tavaszi, szegedi Országos Tudományos Diákköri Konferencián. A Társulat országos pályázatot is hirdetett, több más intézménnyel együtt, a rendszerváltás történetével foglalkozó feldolgozásokra – a pályázatok beérkezési határideje: 2009. december 31. Nagyon fontosnak tartotta, hogy az MTA központi folyóirata, a Magyar Tudomány 2009. februári számában közölte a Társulat 140 éves fennállása alkalmából tartott tudományos konferencia legtöbb előadását.

A Társulat a rendelkezésre álló pénzügyi keretből részben központilag, részben a szakosztályok, illetve a területi csoportok által szervezett konferenciákat, és általuk elkészített, megszerkesztett kiadványok megjelenését is támogatta.

A Társulat központi rendezésében megtartott előadás-sorozatot sikeresnek mondotta, a budapesti előadásokat átlagban 50–80 fős közönség látogatta. Különösen nagy volt az érdeklődés a II.

világháborúhoz kapcsolódó rendezvények iránt (Borhi László, Ormos Mária, Ritter László, Vonyó József előadásai).

Beszámolt a tagságnak arról is, hogy a miskolci egyetem történész oktatóinak kezdeményezésére új társulati szakosztályt hoztak létre egyháztörténeti kutatásokra. (A tagság egyhangú szavazással hagyta jóvá az új szakosztály megalakulását.)

A vidéki csoportok közül ebben az időszakban különösen aktív volt a Dél-Dunántúli, a Kelet-Dunántúli, valamint a Győr-Moson-Sopron megyei csoport. Jelentős szakmai visszhangja volt a novemberi székesfehérvári historiográfiai konferenciának, és igen jól sikerült a Társulat történetéhez kapcsolódó gyulai rendezvény is.

Hagyományosan sűrű programot bonyolított le az elmúlt évben is a Tanári tagozat.

Számos társadalomtörténeti témát vizsgált a Társadalmi Nemek Története tagozat az általuk szervezett rendezvényeken.

A pénzügyekről szólva hangsúlyozta, hogy a Társulat az egyik legrégebbi magyar civilszervezet, múltjához méltó tevékenységét csak pályázati források felhasználásával tudja biztosítani. A Társulat anyagi helyzetén sokat segített az oktatási és kulturális minisztertől, Hiller Istvántól a Nemzeti Kulturális Alapon keresztül kapott támogatás, amely biztosítja, hogy a következő egy évben a társulati rendezvények zavartalanul folytatódjanak. A Társulat eredményes munkájához továbbra is szívesen fogadja a tagok javaslatait.

Orosz István megköszönte a főtítkárnak beszámolóját, és felkérte *Pál Lajost*, a Századok felelős szerkesztőjét, hogy tartsa meg a szerkesztőbizottság beszámolóját.

Pál Lajos bevezetőjében elmondta, hogy a nehéz gazdasági helyzet a Századok erőforrásait is érzékenyen érintette. 2008-ban az előző évhez képest 2,5 millió Ft-tal kevesebb pénzből kellett gazdálkodni, a folyóiratot megjelentetni. A Századok minden nehézség ellenére továbbra is kéthavonta, a megszokott időben jelenik meg, és a terjedelmet sem csökkentette a szerkesztőség. Örömet fejezte ki, hogy a Századok internetes adatbázisát egyre többen használják, és bejelentette, hogy a szerkesztőség az év végére tervezi egy lapozható teljes kötet bemutatását a Századok honlapján. Ez döntő lépés az internetes megjelenés irányába, annak első lépcsője.

Jelenleg egy példány előállítási költsége 2500–2600 Ft. Ehhez képest az internetre átállás után a nyomtatott verzióval csak egyedi igényeket lehetne kielégíteni, 1-1 példányt lehetne kinyomtatni, így a mai árakon 4000–4500 Ft lenne egy példány előállítási ára.

Mindezeket figyelembe véve a szerkesztőségnek nem célja a mielőbbi átállás a kizárólagos internetes megjelenítésre, de felkészül arra, hogy szükség esetén az internetes átállás zökkenőmentes legyen.

Befejezésül arra kérte a megjelenteket, hogy a honlapon rendelkezésre álló véleménynyilvánítási lehetőséggel éljenek, észrevételeikkel segítsék a szerkesztőség munkáját.

Vonyó József, az MTT Dél-Dunántúli Csoport titkára elmondta, hogy működésük egyre nagyobb akadályokba ütközik. Munkájukat az anyagi feltételek romlása miatt egyre nehezebb körülmények között végzik. Bár továbbra is együttműködnek a régió kutatóhelyeivel, tudományos műhelyeivel, szervezeteivel, csökken a programjaik iránti érdeklődés. Tartalékaik rohamosan fogynak, újabb programjaikhoz nem vagy csak nagyon kis részben tudják az anyagi feltételeket előteremteni. Elmondta, hogy tartalékaik csökkenéséhez nagymértékben hozzájárult a bank által rendszeresen felszámolt aránytalanul magas számlavezetési díj, amely több mint 50.000 Ft-tal csökkentette megtakarításaikat.

A rossz helyzet jele, hogy a dél-dunántúli történészek nyári szakmai konferenciáját, amit húsz éve rendszeresen összehívtak, ebben az évben nem tartják meg. Több mint ezer levelet küldtek el, és több honlapon hirdették a szakmai rendezvényt, ennek ellenére mindössze hat fő jelentkezett és három további érdeklődő volt. A konferenciát szűkített keretek között, ősszel Pécsen próbálják megszervezni.

Helyi állami és társadalmi szervezetekkel együttműködve, a Pécs történetéből 2008 c. konferencia megrendezéséből tevékenyen kivették részüket. A Pécsi Tudományegyetem Történettudományi Intézetével közösen két előadás-sorozatot indítanak ebben az évben. Folyamatosan részt vesznek a megyei kutatóhelyek, helytörténeti kutatásokat végző csoportok szervezésében és irányításában. Közreműködnek a helyi kulturális és honismereti folyóiratok szerkesztésében, előadások, vetélkedők, könyvbemutató s más történeti tárgyú programok szervezésében. Ősszel akarják megtartani a Dél-Dunántúli Csoport tisztújító közgyűlését is.

Vizi László Tamás akadályoztatása miatt Simándi Irén, az MTT Kelet-dunántúli csoportjának igazgatóválasztmányi tagja tartott beszámolót a csoport működéséről. Elmondta, hogy a csoport munkája alapvetően a Kodolányi János Főiskolára épül, ahol 8 szakmai műhely és kutatócsoport tevékenykedik. 2008-ban a főiskola segítségével több konferenciát s 11 részes szabadegyetemi előadás-sorozatot rendeztek.

A csoport tagjai részt vettek a tanárok továbbképzésében és a felnőttképzési programban is. Egy előadás-sorozat keretében a Vajdaságban is tartottak előadást. Középiskolások részére országos történelmi vetélkedőt szerveztek.

Kutatási témáikhoz kapcsolódva több publikációt is közzétettek.

2009-ben konferenciát rendeznek az osztrák – magyar határnyitásról; az utolsó nemesi felkelés 200. évfordulójáról; a magyar külpolitika történetéről, és szándékukban áll a Hungarológiai műhely című előadás-sorozat folytatása is. A konferenciák anyagát publikálni kívánják.

A következőkben *Rácz Lajos* ismertette a társulat Csongrád Megyei és Szegedi csoportjának 2008/2009. évi tevékenységét.

Előnyként értékelte azt, hogy az oktatási intézmények és közgyűjtemények anyagi támogatást tudnak nyújtani csoportjuk működéséhez.

Elmondta még, hogy 2009. évi célkitűzéseik között szerepel a „Közéleti Kávéház” szervezőivel való együttműködés, amely lehetővé teszi egy közelebbi kapcsolat kialakítását a megyei és városi közélettel. Előadás-sorozatot szerveznek Szegedre, illetve Csongrád megyébe azzal a céllal, hogy az ország kutató műhelyei közötti kapcsolatokat tovább erősítsék – fejezte be beszámolóját *Rácz Lajos*

Bana József a Győr-Moson-Sopron megyei csoport tevékenységéről beszélt. Kiemelte a győri csata 200. évfordulója alkalmából rendezett Napóleon-konferenciát, amelynek előkészítését már 2006-ban elkezdték. A Magyar Történelmi Társulat anyagi segítséget nyújtott a kétnapos konferencia lebonyolításához, amelynek első napja (április 29.) a Városháza dísztermében, második napja a Komáromi Monostori Erőd előadótermében zajlott le. 36 előadás hangzott el, egy részük, — a Mediawave Alapítvány jóvoltából — már megtekinthető az interneten is. A konferencia mellett egy kiállítás is kapcsolódott az évfordulóhoz. Ez a kiállítás reményeik szerint még az év folyamán több helyszínen is látható lesz (Tatabánya, Budapest, Székesfehérvár). 2010 tavaszára két kötetben kívánják megjelentetni a konferencia előadásait. A konferenciához kapcsolódott a Győri Múzsza tematikus száma. 2009 őszén régiójuk más intézményeivel, alapítványokkal és szervezetekkel együttműködve szeretnének néhány előadást rendezni.

Mucsi József a Tanári Tagozat munkájáról beszélt. Nagy érdeklődés és részvétel mellett került sor tardi konferenciájukra, amelyet Tard Önkormányzata is támogatott. 2008 szeptemberében a Honvédelmi Minisztériummal közösen rendezték meg több előadásból álló konferenciájukat, amelynek anyaga nyomtatásban is megjelent. 2008. évben is kiadták a Történelempedagógiai Füzeteket, amelynek segítségével tájékoztatják a tanárokat az újabb kutatási eredményekről.

Pályázati pénzek elmaradása miatt rendezvényeik számát csökkenteni kellett. Reményét fejezte ki, hogy ezek ellenére sikerül megrendezni ősszel a HM-mel közös rendezvényüket és a decemberi történelemtanári konferenciát.

Munkájukat 2008-ban támogatta a Szabadsajtó Alapítvány, NATO Brüsszel, HM, az Oktatási és Kulturális Minisztérium, Tard Önkormányzata, Balassi Intézet és a Hungarofest.

A Tanári Tagozat megkezdte a középiskolák 4 évfolyamán használt történelemtankönyv elemzéséről szóló vita előkészítését, melynek várható befejezése 2010 első negyedévében lesz. Erre pénzügyi forrást a Társulat biztosít.

Befejezésül a Társulat tagjai nevében mielőbbi gyógyulást kívánt a betegségéből lábadozó Szabolcs Ottónak, a tanári tagozat elnökének.

Püski Levente távollétében a debreceni és nyíregyházi csoport munkáját *Orosz István* ismertette. Sikeresnek minősítette a magyar arisztokrácia történetéről rendezett konferenciát, és elmondta, hogy Debrecen társrendezője volt a Nyíregyházán megtartott Bocskai konferenciának is. Nyírbátor adott otthont a hajdúság történetét elemző rendezvénynek. A nagyváradai egyetemmel közösen előadás-sorozatot terveznek Kálvinról és koráról. Ennek anyaga könyvben is megjelenik.

Szász Zoltán, a revíziós bizottság elnöke elmondta, hogy felülvizsgálták a társulat pénzügyi jelentéseit (*Közhasznúsági jelentés az MTT 2008. évi működési támogatásairól és költségeiről*, valamint a *Számviteli törvény szerinti egyéb szervezetek közhasznú egyszerűsített beszámolója*) amelyek részletezték a Társulat, a Századok, a Turul és a Tanári tagozat, mint önálló egységek gazdasági tevékenységét. A szükséges anyagi erőforrást a MTA, valamint a pályázatokon elnyert pénzek jelentették. Kiemelte, hogy nem elhanyagolható már a tagdíjakból származó bevétel sem. Méltányolta a költségtakarékos megoldások keresését, így azt is, hogy a Társulat vezetői honoráriumot, fizetést nem vettek fel.

A pénzügyi hatóságok által előírt jelentések időben elkészültek. Javasolta a közgyűlésnek a pénzügyi beszámoló elfogadását.

Buza János hozzászólásában kiemelte, hogy Közép-Európa keleti részében kevés olyan gazdag hagyományú történeti folyóiratnak sikerült megőriznie folyamatosságát mint a Századoknak, amelyek immár évek óta példás rendszerességgel jelenik meg. Helytelenítette viszont, hogy a folyóiratban csak a tanulmányok jelennek meg idegen nyelvű kivonattal. Javasolta, mindegyik írás — cikk, közlemény, műhely-tanulmány, stb. — végén legyen idegen nyelvű összefoglaló. Hangsúlyozta, azért is fontos lenne ez, mert az *Acta Historica* éppen húsz éve nem jelenik meg! Tudatában van annak, hogy az *Acta Historica* nem a Magyar Történelmi Társulat folyóirata volt, ennek ellenére ismételt felhívja a figyelmet arra, hogy fel kell karolni az idegen nyelven megjelenő magyarországi történeti folyóirat ügyét. A szomszédos országok hatékonyabban tájékoztatják a külföldet történetírásuk eredményeiről.

Pál Lajos úgy válaszolt, hogy a következő szerkesztőbizottsági ülésen a kérdést megtárgyalják, és remélhetőleg a (költségnövelő) változtatást engedélyezni fogják.

Vonyó József hiányolta a korábban évente rendszeresen megjelentetett történeti bibliográfiákat.

Pók Attila felvetette, hogy a bibliográfiát a honlapon kellene megjelentetni, mivel ez költségkímélő forma lenne.

Orosz István megjegyezte, hogy a bibliográfia új kiadásához pénzre lenne szükség, de nem a pénz a legfőbb akadály. A jövő ugyan az interneté, de lehet, hogy egy ilyen megoldás a felhasználást jelenleg még korlátozná – nem mindenki rendelkezik ugyanis internet hozzáféréssel és számítógéppel.

A közgyűlés a főtárgyi beszámolót a pénzügyi jelentéssel együtt 1 tartózkodással elfogadta.

Orosz István megköszönte a részvételt és bezárta a közgyűlést.

k.m.f.

A jegyzőkönyvet készítette: Gerő Lászlóné

Hitelesítették:
Nagy Mariann
Szentpéteri József